

มาตรการและกลไกการป้องกันการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Measures and Mechanisms to Prevent Corruption

in the Local Government Organization

วชิรวัชร งามละม่อม

Wachirawachr Ngamlamom

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

Faculty of Humanities and Social Sciences Muban Chombueng Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: aood_0231@hotmail.com

Retrieved: May 29, 2022; Revised: June 15, 2022; Accepted: June 23, 2022

บทคัดย่อ

จากการวิเคราะห์ พบว่า ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันนับเป็นมหันตภัยร้ายที่หยั่งรากลึกในสังคมไทยมาเป็นเวลาช้านาน หลายรูปแบบ และหลากหลายลักษณะ ซึ่งสร้างความเสียหายแก่ประเทศชาติทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การปกครอง และฉุดรั้งการพัฒนาประเทศ จำกัดขีดความสามารถในการแข่งขันกับนานาชาติรายประเทศ ซึ่งในปัจจุบันได้ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานทางสังคม กลยุทธ์ ระบบ ทักษะ การบริหารทรัพยากรบุคคล และการบริหารจัดการ ตลอดจนกฎปฎิบัติกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งทุกภาคส่วนต้องตระหนักและร่วมมือกันในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และกำจัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้หมดสิ้นไปจากสังคมไทย

คำสำคัญ: มาตรการการป้องกัน, การคอร์รัปชัน, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The analysis revealed that the problem of corruption is a serious threat that has been deeply rooted in Thai society for a long time, taking many forms and characteristics. Which damages the country in terms of economic, political, social, governance, and inhibits the development of the country limiting their ability to compete with other civilized countries which at present has continued to escalate Therefore, corruption in local government organizations requires a study of social infrastructure, strategies, systems, skills, human resource management. And management as well as reform the law and the judicial process to be modern, fair and in line with international regulations or international agreements. All sectors must be aware and cooperate in preventing and suppressing corruption. And eliminating corruption problems in local government organizations completely from Thai society.

Keywords: Preventive Measures, Corruption, Local Government Organization

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในประเทศไทยถือเป็นปัญหาเรื้อรังที่นับวันยิ่งจะทวีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นและส่งผลกระทบในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่เป็นปัญหาลำดับต้นๆ ที่ขัดขวางการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง เนื่องจากเกิดขึ้นทุกภาคส่วนในสังคมไทย เช่น ภาคการเมือง และหน่วยงานราชการ โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถูกมองจากภายนอกกว่าเป็นองค์กรที่เอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันมากที่สุดและมักจะปรากฏข่าวการทุจริตตามสื่อและรายงานของทางราชการอยู่เสมอ ซึ่งได้ส่งผลกระทบสะท้อนต่อกระแสการกระจายอำนาจและความศรัทธาต่อระบบการปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างยิ่ง ส่งผลให้ภาพลักษณ์ของประเทศไทยเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันมีผลในเชิงลบต่อสังคมโดยรวม สอดคล้องกับการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (Corruption Perception Index: CPI) ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ประเมินการทุจริตคอร์รัปชันทั่วโลกที่จัดทำโดยองค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International: IT) ประกาศเมื่อ 28 มกราคม 2564 พบว่าดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันของประเทศไทยปี 2563 ได้คะแนน 36 คะแนนจากคะแนนเต็ม 100 คะแนน เท่ากับปี 2562 อยู่ในอันดับที่ 104 จากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 180 ประเทศ (ลดลง 3 ลำดับ) อยู่ในอันดับที่ 19 ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกจากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 31 ประเทศ (เพิ่มขึ้น 1 ลำดับ) และอยู่ในอันดับที่ 5 ในภูมิภาคอาเซียนจากประเทศที่เข้าร่วมประเมินทั้งหมด 10 ประเทศ (เพิ่มขึ้น 1 ลำดับ) (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) การที่ประเทศไทยถูกลดความน่าเชื่อถือเรื่องความโปร่งใสทำให้ถูกลดอันดับจาก 101 ไปอยู่อันดับที่ 104 นั้นหมายถึง การทุจริตคอร์รัปชันยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่มีปัญหาเรื่องของการคอร์รัปชันอยู่ในระดับสูง

แม้ว่าในช่วงระยะที่ผ่านมาประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามในการปราบปรามการป้องกัน การทุจริต เช่น การเป็นประเทศภาคีภายใต้อนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต (United Nations Convention Against Corruption-UNCAC) พ.ศ.2546 การจัดตั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้จัดทำยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตขึ้น 3 ฉบับ แต่ปัญหาการทุจริตในประเทศไทยไม่ได้มีแนวโน้มที่ลดลง สาเหตุที่ทำให้การทุจริตเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทยประกอบด้วยปัจจัยทางด้านพื้นฐานโครงสร้างสังคมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์แนวตั้ง (Vertical Relation) หรืออีกนัยหนึ่งคือพื้นฐานของสังคมอุปถัมภ์ที่ทำให้สังคมไทยยึดติดกับการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยเฉพาะในหมู่ญาติพี่น้องและพวกพ้อง ยึดติดกับกระแสบริโภคนิยม วัตถุนิยม ติดความสบาย ยกย่องคนที่มีเงินและมีอำนาจ คนไทยบางส่วนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติที่ยอมรับได้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตหรือกล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของค่านิยมและวัฒนธรรมไทยไปแล้ว ผนวกกับปัจจัยทางด้านการทำงานที่ไม่ได้บูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนไว้ด้วยกัน จึงส่งผลให้การทำงานของกลไกหรือความพยายามที่ได้กล่าวมาข้างต้นไม่สามารถทำได้อย่างเต็มศักยภาพ ขาดความเข้มแข็ง ปัจจุบันยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตที่ใช้อยู่เป็นฉบับที่ 3 เริ่มจากปี พ.ศ.2560-2564 ที่มุ่งสู่การเป็นประเทศที่มีมาตรฐานทางคุณธรรมจริยธรรม เป็นสังคมมิติใหม่ที่ประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตทุกรูปแบบ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานหลักออกเป็น 6 ยุทธศาสตร์ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2564) คือ (1) สร้างสังคมที่

ไม่ทนต่อการทุจริต (2) ยกกระต๊บเจตจำนงทางการเมืองในการต่อต้านการทุจริต (3) สกัดกั้นการทุจริตเชิงนโยบาย (4) พัฒนาระบบป้องกันการทุจริตเชิงรุก (5) ปฏิรูปกลไกและกระบวนการปราบปรามการทุจริต และ (6) ยกกระต๊บคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต

ดังนั้น กล่าวได้ว่าเพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตบังเกิดผลเป็นรูปธรรมในทางปฏิบัติเป็นไปตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ระยะที่ 3 (พ.ศ.2560–2564) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีความโปร่งใส สร้างค่านิยม วัฒนธรรมสุจริตให้เกิดในสังคมอย่างเป็นรูปธรรม อันจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยั่งยืนและแท้จริง

ยุทธศาสตร์ และแผนนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในสังคมไทย

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยพัฒนาและกำหนดยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนการดำเนินการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างต่อเนื่อง สรุปสามารถได้ดังนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561–2580) ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมียุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อน 6 ด้าน รวมถึงยุทธศาสตร์ที่ 6 ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบ การบริหารจัดการภาครัฐ ประเด็นที่ 6 ที่กำหนดเป้าหมายไว้ว่า ภาครัฐมีความโปร่งใสปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ได้แก่ (1) ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (2) บุคลากรภาครัฐยึดมั่นในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต (3) การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ และ (4) การบริการจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างเป็นระบบและบูรณาการ (ราชกิจจานุเบกษา, 2561)

2. แผนปฏิรูปประเทศด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบได้กำหนดผลอันพึงประสงค์ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 มาตรา 258 ของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศไว้ 4 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการป้องกัน/เฝ้าระวัง (2) ด้านการป้องปราม (3) ด้านการปราบปราม และ (4) ด้านการบริหารจัดการ (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563)

3. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560–2564) ได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไว้ 10 ด้าน อันรวมถึงยุทธศาสตร์ที่ 6 เรื่องการบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ครอบคลุมเรื่องการลดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบของประเทศ และได้กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่ 3 ไว้คือ เพื่อเพิ่มคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริตให้สูงขึ้น โดยใช้แนวทางในการพัฒนา คือ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ประกอบด้วยการปลูกฝังให้คนไทยไม่โกง การป้องกันการทุจริตและปราบปรามการทุจริต ตลอดจนปฏิรูป

กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ (ราชกิจจานุเบกษา, 2564)

4. นโยบายและแผนระดับชาติด้านความมั่นคง พ.ศ.2561-2565 ภายใต้นโยบายที่ 9 เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยทุจริต เพื่อพัฒนาศักยภาพของภาครัฐและส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของทุกภาคส่วนในการรับมือภัยคุกคามทุกรูปแบบที่กระทบกับความมั่นคง ซึ่งประกอบด้วยเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ที่ว่าหน่วยงานภาครัฐมีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตและประชาชนไม่เพิกเฉยต่อการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ และได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จและกลยุทธ์ดำเนินการ ได้แก่ การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการภาครัฐให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม การผลักดันการแก้ไขกฎหมาย ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาการทุจริตและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด และการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการดำเนินโครงการของภาครัฐ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎีกา, 2559)

5. คำแถลงนโยบายรัฐบาล พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เมื่อ 25 กรกฎาคม 2562 ได้แถลงนโยบายแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก โดยมีนโยบายหลัก 12 ข้อ และนโยบายเร่งด่วน 12 ข้อ และในส่วนของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต สรุปได้ดังนี้

1) นโยบายหลักข้อที่ 12 เรื่องการป้องกันปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ และกระบวนการยุติธรรมจะดำเนินการ ดังนี้ (1) มุ่งแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบโดยจัดให้มีมาตรการและระบบเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ช่วยป้องกันและลดการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการติดตามและแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งเร่งสร้างจิตสำนึกของคนในสังคมให้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต ถูกต้อง ชอบธรรม และสนับสนุนทุกภาคส่วนในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ และ (2) มุ่งปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมให้มีรูปแบบการลงโทษอื่นที่ไม่ใช่โทษอาญาตามหลักสากล

2) นโยบายเร่งด่วน 12 ข้อ โดยเฉพาะข้อ 8 การแก้ไขปัญหาคอร์รัปชันและประพฤติมิชอบในวงราชการทั้งฝ่ายการเมืองและข้าราชการประจำ โดยเร่งรัดการดำเนินมาตรการทางการเมืองควบคู่ไปกับมาตรการทางกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด นำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้ในการเฝ้าระวังการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและเข้มงวด และเร่งดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายเมื่อพบผู้กระทำผิดอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ภาครัฐปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบโดยเร็วที่สุด พร้อมทั้งภาคสังคม ภาคเอกชน และประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและเฝ้าระวังการทุจริตประพฤติมิชอบ (สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2562)

บทสรุป

1. ความเสี่ยงในการเกิดการทุจริตในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

การทุจริตในระดับท้องถิ่นในสถานการณ์ปัจจุบันเป็นปัญหาที่ต้องดำเนินการป้องกันและแก้ไขโดยเร่งด่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นองค์กรที่มีอำนาจในการบริหารงานบุคคล การคลัง การงบประมาณ แยกออกจากราชการส่วนกลาง และราชการส่วนภูมิภาค ทำให้อำนาจการบริหารอำนาจการตัดสินใจในการดำเนินการต่าง ๆ ขาดการพิจารณาโดยละเอียดรอบคอบ และหากผู้ใช้อำนาจหรือผู้

มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจนั้นขาดคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ เมื่อได้รับสิ่งจูงใจต่าง ๆ ก็พยายามหาช่องทางและบิดเบือนการใช้อำนาจตามครรลองที่ถูกต้อง ก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลที่เสนอสิ่งจูงใจให้แต่กลับก่อให้เกิดความเสียหายกับราชการและประชาชน และประเทศชาติ

2. ลักษณะการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) การปฏิบัติหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ แต่ปฏิบัติโดยมิชอบเพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

(2) การละเว้นการปฏิบัติตามหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ต้องปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

(3) การปฏิบัติหน้าที่ล่าช้ากว่าเกินสมควร ทั้งนี้เพื่อให้ตนเองหรือผู้อื่นได้ประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

3. สาเหตุและปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริตขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(1) โครงสร้างองค์กร (Structure) กล่าวคือ รูปแบบของการจัดองค์กรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีผลต่อปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน เพราะโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และนายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ผู้บริหาร) เป็นกลุ่มบุคคลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชน แม้จะข้าราชการส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ปฏิบัติงานประจำ แต่ก็อยู่ใต้การบังคับบัญชาของผู้บริหาร แต่หากสภาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาจากองค์กรวิชาชีพอื่นที่มีความหลากหลายจะสามารถพิจารณาให้ความเห็นชอบในเรื่องต่าง ๆ ได้โดยละเอียดรอบคอบ รวมถึงสามารถควบคุมการปฏิบัติงานของผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามกฎหมาย ซึ่งสามารถป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(2) กลยุทธ์ (Strategy) กล่าวคือ ในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีการจัดทำแผนพัฒนาสี่ปี มีข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ มีระเบียบกฎหมายต่าง ๆ เป็นกรอบหรือเครื่องมือในการดำเนินงาน ซึ่งในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหากมีการปฏิบัติตามกรอบระเบียบกฎหมายโดยเคร่งครัดแล้วการทุจริตคอร์รัปชันก็จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้

(3) ระบบ (System) กล่าวคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน แต่อย่างไรก็ตามการบิดเบือนกระบวนการหรือขั้นตอนในการปฏิบัติหน้าที่ก็อาจเกิดขึ้นได้และอาจเป็นช่องทางได้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันได้โดยง่าย

(4) บุคลากร (Staff) กล่าวคือ ทรัพยากรบุคคลนั้นว่ามีความสำคัญมากที่สุดเมื่อเทียบกับปัจจัยอื่นๆ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพิจารณาคัดเลือกบุคคลเพื่อรับการบรรจุแต่งตั้ง ทั้งพนักงานจ้างและข้าราชการส่วนท้องถิ่น และสามารถพัฒนาศักยภาพของบุคลากรสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งหากบุคลากรขาดคุณธรรมจริยธรรม ขาดความซื่อสัตย์สุจริต มองเห็นประโยชน์ส่วนตนมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ใช้อำนาจในตำแหน่งโดยมิชอบจะเกิดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นได้

(5) ทักษะ (Skill) กล่าวคือ ในการปฏิบัติงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องได้บุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน สามารถแก้ไขปัญหาและป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่อาจเกิดขึ้นได้ใน

ทุกรูปแบบ แต่ปัจจุบันแม้จะมีการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันก็ยังมีรูปแบบใหม่ๆ มากขึ้น

(6) รูปแบบการบริหารจัดการ (Style) กล่าวคือ ในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการคือผู้นำองค์กรหรือผู้บริหารองค์กร ซึ่งมีหน้าที่ในการป้องกันหรือกำจัดจุดเสี่ยงที่อาจเป็นสาเหตุของการทุจริตคอร์รัปชัน และเป็นผู้นำในด้านการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนสนับสนุนหรือให้รางวัลแก่พนักงานหรือเจ้าหน้าที่ที่สามารถแจ้งข้อมูลจนนำไปสู่การปราบปรามการทุจริตในองค์กรได้ ซึ่งจะทำให้การปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันหมดไป แต่หากผู้บริหารองค์กรปล่อยปะละเลยไม่เอาใจใส่ หรือควบคุมดูแลการบริหารจัดการก็จะส่งผลให้เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรได้โดยง่าย

(7) คุณค่าหรือค่านิยมร่วม (Shared Value) กล่าวคือ การที่บุคลากรในองค์กรขาดความซื่อสัตย์สุจริต ยกย่องคนไม่ดี โดยมีค่านิยมร่วมกันที่ไม่ถูกต้อง ยกย่องคนที่มีเงิน เป็นมหาเศรษฐี คนที่มีตำแหน่งหน้าที่การงานสูง แต่เป็นคนที่ทุจริตคอร์รัปชัน ฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยไม่มีการละอายต่อการทำผิด จนทุกคนมองว่าการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเรื่องปกติของสังคมจนกลายเป็นมหันตภัยร้ายที่ทำลายประเทศชาติ แต่หากบุคลากรในองค์กรมีค่านิยมที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์สุจริต ยกย่องคนดี ก็จะสามารถป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันได้

4. แนวทางการแก้ไขและป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ปรับปรุงโครงสร้างภายในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งด้านงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง เสนอให้มีการแต่งตั้งประชาชนเข้ามาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างโดยเฉพาะในขั้นตอนการตรวจรับงาน รวมไปถึงการหมุนเวียนเจ้าหน้าที่ที่เข้ามาดำเนินการเรื่องจัดซื้อจัดจ้าง เพื่อป้องกันมิให้เจ้าหน้าที่ที่มีความใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้ชายมากจนเกินไป และการบริหารบุคลากร ให้มีการลดอำนาจผู้บริหารท้องถิ่น โดยแบ่งอำนาจการบริหารบุคคลออกเป็น 2 ระดับ กล่าวคือ ให้ผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารระดับปลัดท้องถิ่น รองปลัดท้องถิ่น และหัวหน้าหน่วยต่าง ๆ นอกจากนั้นเป็นอำนาจการบริหารงานบุคคลของปลัดท้องถิ่น นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีการเลือกบุคคลเข้ามาทำงานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีวุฒิการศึกษาและความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ทำ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะก่อให้เกิดการทุจริตได้

2. สร้างการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากภาคประชาชน เช่น การให้ประชาชนรับรู้ข่าวสาร เสริมสร้างบทบาทของภาคประชาชนในการตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการจัดให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องกฎระเบียบที่ท้องถิ่นดำเนินการหรือให้มีการจัดทำคู่มือประชาชนมอบให้ประชาชนที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ซึ่งคู่มือต้องมีเนื้อหาที่เข้าใจง่าย เนื้อหาที่ชัดเจน จะทำให้การตรวจสอบภาคประชาชนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ปรับปรุงโครงสร้างภายนอกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น ปรับปรุงบทบาทของสำนักงานตรวจเงินแผ่นดินให้มีการเพิ่มกำลังคนในการตรวจสอบ รวมถึงการประสานงานกับองค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลท้องถิ่น เพื่อแสวงหาแนวทางในการตรวจสอบให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

โดยสรุป ในประเทศไทยยังมีการทุจริตคอร์รัปชันอยู่มาก และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สถาบันการเงินและภาพรวมของประเทศมีความน่าเชื่อถือที่ลดลง ปัญหาทุจริตคอร์รัปชันนั้นไม่ได้เกิดเฉพาะในระดับประเทศ ในระดับการปกครองส่วนท้องถิ่นก็มีปัญหาทุจริตคอร์รัปชันเช่นเดียวกัน

ซึ่งปัจจัยสำคัญส่วนใหญ่นี้ทำให้เกิดปัญหานี้คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ รวมไปถึงการขัดกันระหว่างประโยชน์ส่วนตนและประโยชน์สาธารณะ ที่เราเรียกกันว่า ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) ที่สะท้อนให้เห็นในลักษณะของระบบเครือญาติ พวกพ้อง หรือระบบอุปถัมภ์ เกิดการทุจริตคอร์รัปชันในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมากมาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผลประโยชน์ทับซ้อนเป็นการคอร์รัปชันอย่างหนึ่ง

อย่างไรก็ตามปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน สามารถป้องกันและแก้ไขได้ และจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือของทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรต่าง ๆ ภาคประชาชน รวมถึงสังคมที่จำเป็นต้องมีความตระหนักถึงปัญหาและสาเหตุที่มาจากค่านิยมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงาน หากแต่สังคมยังมีแนวคิดหรือทัศนคติแบบเดิม ๆ ก็ไม่สามารถจะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาทุจริตคอร์รัปชันได้ ถึงแม้จะมีมาตรการหรือวิธีการที่ดีอยู่ก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง). (2564, 25 กุมภาพันธ์). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 138 ตอนพิเศษ 44 ง, หน้า 1.
- ประกาศ เรื่องยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580). (2561, 13 ตุลาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 135 ตอนพิเศษ 82 ก, หน้า 1.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). *ดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). *แผนปฏิบัติการการป้องกันและต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ และการขับเคลื่อนคุณธรรม จริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (2564). *ยุทธศาสตร์ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ระยะที่ 3 (2560–2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2562). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี. (2559). *นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2560–2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.